

A "BELEFOGLALT CÉLOK" KONCEPCIÓJA A DIGI-ÜGY TÜKRÉBEN

SZERZŐ: DR. BÁRTFAI ZSOLT ADATVÉDELMI SZAKÉRTŐ, KÖZEL MÁSFÉL ÉVTIZEDES ADATVÉDELMI TAPASZTALATÁT RÉSZINT AZ ADATVÉDELMI BIZTOSOK MUNKATÁRSÁKÉNT, RÉSZINT NAGYVÁLLALATI ÉS NEMZETKÖZI KÖRNYEZETBEN SZEREZTE, SZÁMOS CIKK ÉS EGY KÖNYVRÉSZLET SZERZŐJE

2022. október 20-án hirdette ki az Európai Unió Bírósága a C-77/21. sz. ügyben hozott ítéletét,[1] amelyet a Fővárosi Törvényszék előzetes döntéshozatal iránti kérelmére hozott a Digi Távközlési és Szolgáltató Kft-nek a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) azon elmarasztaló határozata ellen folyamatban lévő közigazgatási perében.

A döntés lényege, hogy az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) szerint nem ütközik a célhoz kötöttség GDPR-beli elvébe [GDPR 5. cikk (1) bek. b) pont], „ha az adatkezelő egy tesztek elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban rögzíti és tárolja a korábban más adatbázisban gyűjtött és tárolt személyes adatokat, amennyiben az ilyen további adatkezelés megfelel azon konkrét céloknak, amely célokból a személyes adatokat eredetileg gyűjtötték”.

Ezzel a megállapítással a Bíróság szembe megy a NAIH azon megállapításával, amely szerint a „hibajavítási” célú adatkezelést az

adatkezelés eredeti céljától („szerződés teljesítése”) elkülönülő célnak tekinti, azaz - a NAIH értelmezésében - két különböző célú adatkezelésről van szó.

Elttekintve a Bíróság ítélete (és a főtanácsnok indítványa[2]) egyes nehezen értelmezhető és még nehezebben érvényesíthető megállapításaitól, mind a Fővárosi Törvényszék végzését, mind a főtanácsnok indítványát, mind pedig a Bíróság ítéletét tanulmányozva az lehet az olvasó érzése, hogy e jogi fórumok annak lehetőségét keresték, hogy ne kelljen/ne lehessen a célhoz kötöttség elvébe ütközőnek tekinteni a Digi eljárását, nevezetesen azt, hogy egy technikai hiba esetén a hibajavítás céljából, eredetileg ideiglenesnek szánt külön adatbázisba másolta át az előfizetői egy bizonyos körének adatait.

[1]Lsd. az Európai Unió Bírósága: C-77/21. sz. ügy, Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. kontra Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ECLI:EU:C:2022:805, 30-31. bekezdés. Letöltve: https://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?mode=lst&pageIndex=0&docid=267405&part=1&doclang=HU&text=&dir=&occ=first&cid=1592568 (Utolsó letöltés: 2022. december 10.)

[2] Lsd. Priit Pikamäe főtanácsnok indítványa a C-77/21. sz. ügyben (ECLI:EU:C:2022:248), 59-60. bekezdés. Letöltve: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=256964&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=958094> (Utolsó letöltés: 2022. december 10.)

A kérdés tehát a körül forog, hogy mi tekinthető egy adatkezelésnek, az adatkezelési műveletek mely körét és milyen megfontolások szerint egységbe foglalva lehet egy adatkezelésről beszélni, illetve - másiktól - hol és hogyan lehet elhatárolni egymástól egy adatkezelő által egy adott folyamatban végzett adatkezelési műveleteket úgy, hogy azok két vagy több adatkezelésnek minősüljenek. A GDPR 2. cikk (1) bekezdése értelmében vett „adatkezelés” (azaz amire a GDPR hatálya és egyes rendelkezései vonatkoznak) ugyanis több mint az adatkezelési műveletek tetszőleges együttese, „adatkezelés” talán úgy határozható meg, mint adatkezelési műveletek egy bizonyos körének minimálisan az adatkezelési célok és jogalapok által homogén egységgé formált együttese (a kritériumok köre adott esetben bővíthető az adatkezelés időtartamával is). Az egyes adatkezelési műveleteket (GDPR 4. cikk 2. pont) önmagukban nem lehet külön adatkezeléseknek tekinteni, hiszen, ha így tennénk, akkor minden egyes adatkezelési művelethez külön jogalapot is kellene rendelni és - ami ennél praktikus szempontból is jelentősebb - külön adatkezelési tájékoztatót kellene készíteni és az érintettekkel megismertetni.

A Digi ügy tehát azt a kérdést feszegeti, hogy két látszólag különböző (különálló) cél mikor tekinthető és tekintendő egy célnak, aminek következtében az eredeti cél egy újabb céllal történő esetleges bővülése sem eredményez új „adatkezelést”. Más szavakkal ez azt jelenti, hogy egy adott adatkezelési célú folyamatnak lehetnek ugyan „részcéljai”, de ezeket a részcélokat az adatkezelés egészének célja magába olvasztja. Ilyen helyzet akkor állhat elő, ha ezek a részcélok szolgálják az adatkezelés egésze céljainak megvalósulását, nem pedig felváltják a korábbi célt.

A Digi ügyben ez akként valósult meg, hogy a hibajavítási célú adatkezelés (tesztadatbázis létrehozása és felhasználása a szolgáltatás folyamatosságának biztosítására) az adatkezelővel szemben a GDPR-ban (5. cikke (1) bek. f) pont és 32. cikk) írt, az adatkezelés biztonságára vonatkozó kötelezettség teljesítését célozta és ezt nem lehet úgy tekinteni, mint amely új vagy elkülönült célt követ. Az adatbiztonság biztosítása érdekében teendő adatkezelési műveletek tehát egy olyan „belefoglalt célt” követnek, amely „belefoglalt cél” az adatkezelés eredeti céljában is benne van vagy abba anélkül belevonható, hogy az eredeti adatkezelés egy másik, a korábbtól eltérő adatkezelésbe fordulna át.

Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az adatkezelések az adatkezelő és az érintett jogviszonyának részei. Nyilvánvalóbb, hogy jogviszony fejlődése olyan intézkedések (és ezzel együtt járó adatkezelési műveletek) megtételét teszi, teheti szükségessé, amely intézkedésekre (adatkezelési műveletekre) az adott jogviszonyban nem feltétlenül kerül sor, de a jogviszony alakításának (alakulásának) „természetes” velejárói, így az adatok ilyen célú felhasználására akkor is sor kerülhet, ha ezt külön nem határozták meg az adatkezelés céljaként.

A „belefoglalt célok” koncepciója tehát az olyan célú adatkezelési műveletek megengedhetőségét jelenti, amely adatkezelési műveleteket anélkül meg lehet (adott esetben meg kell) tenni, hogy ehhez teljesíteni kellene mindazokat az adminisztratív feltételeket, amelyeket az adatkezelések bevezetésére, módosítására a GDPR egyébként előír (pl. külön jogalapot keresni, külön adatkezelési tájékoztatót készíteni[3]).

Ha tehát azt szeretnénk meghatározni, hogy milyen adatkezelési műveleteket lehet az adatkezelés eredeti céljába foglaltnak tekinteni, akkor - a Digi ügyben már említett eseten (azaz az eredeti célt támogató, kiszolgáló adatbiztonsági intézkedésként végrehajtott adatkezelési műveleteken)

túl - ilyen eset még az adatoknak az adott adatkezeléssel kapcsolatos jogi igények érvényesítése érdekében (igényérvényesítési céllal) történő felhasználása is (azaz ahhoz, hogy egy jogviszonyban akár az adatkezelő, akár az érintett igényt érvényesítsen a másik féllel szemben, nem szükséges külön célt és ehhez jogalapot azonosítani, mert a jogviszony léte feljogosítja bármelyik felet az adatok igényérvényesítési célú felhasználására is).

[3] A Digi ügyben a főtanácsnok indítványa értelmezi olyan módon a GDPR-t, ami alapján - a véleményt szó szerint véve - az adatkezelő minden új adatkezelési művelet előtt köteles lenne tájékoztatni az érintetteket az „új célú” adatkezelésről, pontosabban új célú adatkezelési műveletekről. Egy ilyen értelmezés azonban nem életszerű.

